

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 — —
Helyben házhó hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 15.

A Pester Lloyd az osztrák kormány ellen.

Most, hogy a képviselőház a paktumnak utolsó pontját, a házszabályok módosítását tárgyalja s ezzel az új kormány elvégezte kifűzött programjának első részét, mind határozottabban lép előtérbe programjának másik, sokkal nehezebb része, a kiegyezés nagy kérdése.

Az osztrák miniszterek már a múlt héten Budapesten jártak tárgyalni magyar kollegáikkal a kiegyezési kérdésekben; s ezuttal már kitűnt a nagy ellentét, mely e tekintetben a két kabinet között fennáll. A Thun-kormány olyan követelésekkel állt elő, amelyeket lehetetlen teljesítenie a Széll-kormánynak. A múlt héten részletesen foglalkoztunk már a kiegyezés új stádiumával. A Thun-kormány nem akarja elfogadni a Széll-formulát s azzal fenyegetőzik, hogy a Bánffy-Badeni-féle meg egyezéseket nem tartja magára nézve kötelezőnek s különféle ok nélküli nehézségeket támaszt a bank, valuta és a kvóta ügyében.

Mindezekből az tűnik ki, hogy egyrészt népszerűséget akar magának odaát szerezni a bukófélben levő, Nichts-Thunnak csúfolt kormány s magának I. osztályu temetést biztosítani, amivel nem sokat törődnek, — másrészt pedig akadémikuskodásával oda vinni a dolgot, hogy a magyar kormányt harmadszor is provizóriumra kényszerítse.

Széll miniszterelnök úgy látszik erőiesen visszautasította osztrák kollegáinak

indokolatlan követeléseit, mert maguk az osztrák félhivatalos közlönyök is bevallják, hogy a múlt heti budapesti tárgyalások nem vezettek eredményre.

Ezt el is várta az ország Szélltől, aki 1878-ban éppen a kiegyezés miatt hagyta ott a Tisza-kabinetet.

Ugy látszik, sajtóját is utasította a miniszterelnök, hogy erőiesen feleljen az osztrák követelésekre. Ennek tulajdoníthatjuk azt a nagy feltűnést keltett cikket, melyet vasárnap közölt a *Pester Lloyd*.

A cikk érdemleges részét alább közöljük és csak azt a megjegyzést fűzzük hozzá, hogy aztán erőiesen tartson ki a kormány e kijelentések mellett s ne legyen az üres fenyegetés és frázis.

*

Az osztrák kormány a bank dolgában nemcsak hogy azt kívánja, hogy a bankkegyezmény éppen úgy, mint a vámterület közösségére vonatkozó szerződés öt esztendeig tartson, de nem is akar új egyezményt kötni a bankra vonatkozólag, hanem a két államnak jelenlegi viszonyát a bank ügyében egyszerűen hosszabbítsák meg. Pedig a banknak áldozatot kell hozni az új egyezmény megkötésekor Magyarország javára s ezen felül úgy a szervezés, mint a hatáskör dolgában teljes egyenlőségnek kell lenni a bank bécsi és budapesti főintézete közt.

Ha ez megtörténik csak régi jogainkat érvényesítjük. Ezen feltételből nem engedhetünk. Ha odaát némi aggodalmat táplálnánk e részletek miatt, azok eloszlatathatók, ha a két kormány megállapodik abban, hogy az új egyezményben közölt bankszabadalom a vámközös-

ség megszűntével hatályát veszti. Ez az, amit a lemondott kormány kívánt s *ennél kevesebbet a Széll-kormány sem kívánhat*. Arról szó sincs, hogy a magyar részről hajlandóság lenne arra, hogy a kiegyezés vagy bankszabadalom dolgában egyszerűen meghosszabbítsák az eddigi szerződéseket.

S most itteni politikai körökben hire jár annak, hogy az osztrák kormány álláspontja az, hogy csak úgy megy bele a kiegyezésbe, *ha felemelik a kvótát*. A kvótaemelés fejében meg köti velünk az új bankszabadalom, a vám- és kereskedelmi szövetséget és a közvetett adók átutalására vonatkozó szerződést. Hir szerint, a *kvótaemelést az osztrák kormány elengedhetetlen feltételnek tartja*.

Ha ez való, akkor a Széll-kormány és egyáltalában minden magyar kormány számára *nem marad más hátra*, mint hogy *megszakítva a tárgyalásokat*, a kiegyezési javaslatokban foglalt ügyekben *önállóan intézkedjék* s ezen eljárást *Ausztria magatartásától nem fogja függővé tenni*. Erre a jogot megadja Magyarországnak az 1867-iki XII-ik törvény-cikk. Olyan jog ez, amelybe más állam bele nem szólhat, s melyet Magyarország koronás királyával való megegyezéssel érvényesíthet. Ez a törvény-cikk a pragmatika szankciónban gyökeredzik s a Magyarország által abban elvállalt kötelezettségek teljesítését szabályozza.

Arról is jött hír, hogy az osztrák kormány célja az, hogy a tárgyalások sima menete elé gördített *nehézségekkel megakadályozza* azt, hogy a kiegyezési javaslattal a magyar parlament az idén végezhesen. Ha ez ugyanis bekövetkezik, Magyarország kénytelen ismét egy évi, az 1900. évre szóló provizóriumra belemenni.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A porcellán pipa

Németből Niedermanné Geher Hedvig.

Klára! Klára! Kláááaaaa! Csoda, hogy jössz már valahára! De jöhetsz is már, mikor már a drága pipa, melyet Károly bácsitól kaptam, össze van törve. Ez már mégis csak sok. A Károly bácsi kedves, régi pipája! Tudod te Klára, mily drága volt nekem ez a pipa? Láttod mily könnyes a szemem? Soha sem tudsz te eléggé a gyermekre vigyázni? — Honnan tudom, hogy a gyermek tette? — Igazad van, honnan tudom? lehet, hogy öngyilkosságot követett el a pipa, mert már megutálta a házukban uralkodó rendetlenséget, ezáltal legalább bebizonyulna, mily jó ítélőképességgel bír a pipa, de én . . .

Bocsássak meg? Igaz, úgy leggyorsabban belehetne fejezni a dolgot. Ha én a főnököm fejét betörném a szék lábával, ha a törvényszék levéltárát maculatura gyanánt eladnám és a tanácsost egy revolver lövéssel lelőném, szívesen kérnék »bocsánatot,« ha évvel aztán jóvá tehetném a dolgot. A hogy te a gyermekeket neveled, el lehetünk reá készülve, hogy egy szép napon fejünkre rántják a háztetőt s persze, senki sem fogja elhinni, hogy ily kicsiny gyermekek ilyesmit tudnak tenni. Öngyilkossággal fognak vádolni, s még a biztosítótársas-

is vonakodni fog a baleset-elleni biztosításomat kifizetni.

Az mondod, hogy egy ház meg egy pipa közt nagy a különbség. — Biz az nem éppen olyan nagy, mert vannak olyan építőmesterek, akik egy féltucat páczából a ház belső részét felállítják, oldalt és felül egy pár láda fedelelet szegeznek hozzá, egy kis malterrel körül simítják, hogy úgy nézzen ki, mint egy kőből épült két emeletes ház. Egy ilyen házat persze könnyen lerombolhat egy pár év múlva egy olyan gyermek, aki 11 hónapos korában a Károly bácsi kedves, régi pipáját eltörte, a melyik még az 1722-ik évből való.

Ugy, nem megy annyira a dolog? — Nos, hát tudd meg, hogy ilyen tettekkel a fogházba juttathattok engem. Hallod, a fogházba? Igen, hiába bámulsz úgy reám, azt mondtam hogy a fogházba! S ennek nagyon egyszerű a magyarázata; én ezt a házat nyolcz ezer koronára biztosítottam, ha leégünk, a vizsgálatnál ki fog tűnni, hogy nőm és gyermekeim már a leégés előtt butort, háziszereket, szóval mindent összetörtek, megsemmisítettek s engem gyűjtogatással fognak vádolni, ha emberek is elégnék, akkor ki is végeznek. Igen, hiába mereszted úgy a szemed! Ki-vé-gez-nek! Szeretnél engem kivégezve látni? Meghatna tége! egy kissé Klára, ha a lábánál látnál feküdni, mint a Károlybácsi kedves, régi pipája darabjait, csupán azért, mert nem tudsz eléggé a gyermekekre vigyázni.

Szeretném tudni, kire ütött ez a gyermek? Az én családomban a gyermekek mind okosak, meggondoltak voltak. Apámnak volt egy bátyja, aki maj miniszteri tanácsos lett! Nem akarlak megsérteni Klára, de ugy-e neked volt egy nagynénéd, akinek kölcsönös története volt egy fürdői pénztárnokkal? — Nem voltatok rokonok? — Nos jó, de én mégis azt állítom, hogy a gyermek töled örökölte ezt a vad, mindent szétromboló szerető természetet.

Hogy lehet egy régi, porcellán pipából ily nagy dolgot csinálni? — Hát nem é ted meg, hogy nem a pipa busit annyira, hanem a mostani fiatalság nevelése, a mely sajnos az én családomat is közelről érinti. Nem sokára már semmi sem lesz szent a gyermekek előtt. A nők állami hivatalokat akarnak viselni, Tegnért az iskolai padokban kritizálják, és — a Károlybácsi kedves, régi pipája darabokban hever a lábaim előtt.

— Miköze van a pipának Tegnérthez? — Ugyan hallgas már Klára és ne ingerelj! Hadd, hogy okosan és higgadtan beszéljünk kincsem. Eszre vehetted, hogy én az egész idő alatt teljesen nyugodt és higgadt voltam! Új le Klára mellém. Tudod hová vezethet ez, ha a gyermekek hozzá szoknak, hogy mindent a mivel bírnak összeromboljanak, el törjenek, ha nem igyekezünk őket nevelni, szenvedélyeiket megtörni. Igen, odáig juthatunk, hogy a rokonok egész egyszerűen gondnokság alá helyeznek engem. Akkor aztán örökre vége annak!

Nem tudjuk igaz-e ez a hír, de kijelentjük, hogy egy ilyen terv megvalósítására gondolni sem szabad. Ez egyenlő volna a keserves fáradsággal felépített békemű leromboltatásával. Pedig e békét féltékeny gonddal őrizi a magyar kormány és a nagy többség és — hisszük — tiszteletben tartja az ellenzék is. Ha az osztrák zürzavarátlántalódnék Magyarországra is, vajjon hasznára lenne ez Ausztriának? Ehhez nekünk nincs közünk. Azt tudjuk, hogy Magyarországnak kárára lenne. És ezért minden olyan merénylet ellen, melylyel újabb provizóriumot akarnak tőlünk kicsikarni, erélyesen és remélhetőleg sikeresen is megfogjuk tudni magunkat védeni.

Az új aradi püspök.

Az egész ország közvéleményét megnyugtatólag hatja át az aradi gör. kel. püspökválasztás eredménye, mert Goldis József nagyváradi püspöki helynök a megválasztott, kit eddig hazafias, magyarbarát románnak ismer az ország.

A választás nem ment minden küzdelem nélkül. Magyarország románjainak egy része és pedig igen nagy része, nem Goldist szerette volna a leggazdagabb gör. kel. püspöki székben látni, ennek okait pedig nem nehéz felismerni. A választást vasárnap ejtette meg a zsinat, melynek 60 tagja van. A választók közül kettőt nem igazoltak, a szavazás alkalmával 4 szavazatot üresen adtak be, 30 szavazatot kapott Goldis József, 24-et ellenfele Hamsea Ágoston és így Goldis csak 6 szótöbbséggel nyert.

A választás eredménye fölött nagy az öröm Aradon és ugyszintén Nagyváradon is, melynek társadalma a megválasztott iránt rokonszenvvel viseltetett és nagy megütközést kellett itten, midőn hírül hozták, hogy utódja a nagyváradi püspöki székben Mangra Vazul, a hírhedt oláh tulzó lesz, mert szinte irtóznak attól a tudattól, hogy Mangra ur Bihar megye gör. kel. papjait belevonja a szakmája szerinti agitátoroskodásba.

Sokan keresték föl tegnap az új püs-

pököt uriutczai lakásán, lelkészei, ismerősei, hogy örömeiket és jókívánataikat kifejezzék a megválasztott iránt. Életrajzi adatai a következők:

Goldis János, papi néven József, a magyar-csékei kerület képviselője, 1836 február 29-én született Arad megye Székudvar községében. A gimnáziumot és a teológiát Aradon végezte; Debreczenben jogot, Budapesten pedig filológiát tanult. Nyilvános működését a politikai pályán kezdte meg mint Aradvármegye első aljegyzője. 1896-ban Szaguna András érsek-metropolita rábeszélésére fölvette a papi rendet és ez időtől mint püspöki titkár, teológiai tanár, előadó, szentszéki ülnök és a *Lunina* című egyházi és iskolai lap szerkesztője működött 1873-ig, a mikor *Trefort* az aradi főgimnázium rendes tanárává nevezte ki. Itt 20 évig tanított és 1892-ben az aradi román egyházmegyei zsinat a nagyváradi görög keleti konzisztoriumhoz püspöki helynökévé választotta. Mint egyházférfitu elnöke volt a metropolitai konzisztóriumnak, tagja az arad-egyházmegyei zsinatnak és a román nemzeti kongresszusnak 1896-ban szabadelvű programmal országgyűlési képviselő lett. Mint képviselő tagja a közigazgatási bizottságnak. Goldis korán kezdett a román irodalommal foglalkozni, úgy a román, mint a magyar lapokba sok közérdekű cikket és tudományos értekezést írt. Irodalmi működése elismerésül a bukaresti akadémia 1892-ben levelező tagjául választotta meg.

Egykor és most.

Mikor a múlt év december közepén a disszidensek kiváltak a szabadelvűpártból, közte volt Hieronymi Károly, az aradi képviselő is.

Hieronymi képviselő választóihoz akart menni ekkor Aradra, hogy megmagyarázza elhatározását, erről azonban hirtelen letett. Ennek oka pedig az volt, hogy az aradi szabadelvűpárt gyűlést tartott és első volt az országban, hogy bizalmat szavazott a kormánynak, bizalmatlanságot képviselőjének.

És az a Varjassy pártelnök, akinek akkor bizalmi indítványa az ex-lex állapot gyönyörűségéért zengett, az most 5 hónappal utóbb a beszámolóját tartó Hieronymit *meleg szavakkal*

Klára? Ó oda megy, a hova Ella nagysád óhajt menni.

Mit hallok? kegyed gyónni akar? Ah mily regényes és a Klára jelenlétében. Véletlenségből eltörte az én kedvenc pipámat s most abszolutiót kér? Ugyan! az egész pipa szóra sem érdemes!

— Drága emlék? Óh nem, igazán nem, egy szót sem halljak többet e csuf ócska jószágról! Egy sétát akar még tenni a reggeli előtt? A vizionlátásra! Mit állsz itt és nézel oly szomorúan Klára? Talán azt akarod, hogy megdorgáljam ami vendégünket? igazán jól adod! S e mellett ő a te barátnőd, aki te érted jött ide s aki még hozzá egy igazi kedves leány. Bizony nem ártana Klára, ha igyekeznél egy kissé hozzá hasonló lenni. Mi az?

Megtennéd, ha veled is úgy bálnék, mint Ella kisasszonnyal? No hallod kincsem, te valóban eredeti vagy! Azért nőül meg az ember, hogy örökké udvaroljon a feleségének! Ugy bánjunk a mindennapi életben feleségünkkel, mint egy idegen hölgygyel! Ha, ha, ha te kis bohó asszony! Tartsd ide a szád! Igazán sokkal naivabb vagy, mint sem komolyan haragudni lehetne reád!

És aztán — el ezekkel a cserepekkal, vagy azt akarod, hogy megvágjam magam benne aztán brandott kapjon mindkét lábam?

üdvözölte s biztosította őt a választók bizalmáról és szeretetéről. És az a szabadelvűpárt, mely egykor ujongott a pártelnök ur amolyan beszédének, most ujong emilyen beszédének is. A beszámolónak különben az a része kellett nagy tetszést, melyben az obstrukcióról, Széll Kálmán miniszterelnök békeakciójáról, a parlamenti békéről és az aradvárosi nemzeti pártnak a szabadelvűpártba való beolvadásáról szólt. A beszámolót a választóközönség éljenzéssel fogadta, mire Sikay István a választók nevében Hieronyminak köszönetet mondott.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

B u d a p e s t, május 15.

A májusi nap ma már nyári névvel öntötte sugarait a képviselőház üvegfedelére. Bent a teremben szinte türethetetlen a hőség, de azért a képviselők, dacára ennek és az előre haladott idénynek, elég szép számban jelentek meg, hogy végrehajtsák a békeszerződés utolsó pontját: a házszabályok módosítását.

Emlékezetben van még, hogy milyen nehezen született meg ez a javaslat a pártszenvédélyek izzó harcain és a Bánffy-Tisza klikk veszedelmes intrikái közepette. Bánffynak előbb meg kellett buknia, a Tiszáknak szégyenletesen meg kellett futamodnia, hogy Széll Kálmán mint designált miniszterelnök elfogadtathassa a javaslatot az ellenzéki pártok megbizottaival.

A képviselőház mai ülésének jutott az a feladat, hogy ennek a javaslatnak megadja a végső szankciót. A végsőt mondjuk, mert a házszabály módosítás a képviselőház autonóm joga, ahoz a főrendiháznak már semmi köze sincs és királyi szentesítést sem igényel.

Az egész aktus minden resensus nélkül és szinte szertartásszerű csendben folyt le.

Perczel Dezső elnök elnökölt és bejelentette, hogy Széll Kálmán miniszterelnök torokbaja következtében nem jelenhetett meg és így elmaradnak a miniszterelnök által a mai ülésre bejelentett interpelláció válaszok.

Következett a napirend: a 21-es bizottság jeientése a házszabály módosításokról szóló javaslatról.

A házszabályok revíziója.

És most Horánszky Nándor foglalja el az előadói széket, hogy mint a képviselőház házszabályainak módosítására kiküldött huszas bizottság előadója a vonatkozó jelentést ismertette.

Horánszky Nándor előadó röviden elfogadásra ajánlja a bizottsági jelentést, mivel ez a politikai egyezmény megállapodásának mindenben megfelel. A módosítások biztosítékot nyújtanak, hogy a Ház a jövőben mindenkor teljes méltósággal folytathatja tanácskozásait. Erőteljesebb intézkedések nem váltak szükségessékké, mert minden képviselő erkölcsi köteleességet vállalt az iránt, hogy a házszabályokat betartja. Ez többet ér minden írott szabálynál. Ez megnyugtatta mindazokat, akik a házszabályok szigorítását óhajtották. Ezután a történet módosításokat ismerteti és általánosságban elfogadni ajánlja a módosításokat.

Eljenzés hangzott fel az érdekes előadói beszéd után és Horánszkyt többen üdvözölték.

Kossuth Ferencz pártja nevében kijelenti, hogy a módosítást nem helyesli, mert azok a kisebbség rovására és a hatalom öregbítésére törekszik. Ha így haladunk, akkor oda jutunk, hogy felettünk a háromszáz tagu, de szívnélküli többség feltétlenül uralkodik, ami könnyen parlamentikus forradalomra vezethet. A módosításokhoz elvi szempontból nem járul hozzá.

A korelnök a revízió ellen.

Madarász József a hatalom tulterjeszkedését nem helyesli, a módosításban pedig tulterjeszkedést lát. A jelenlegi házszabályok is jóknak.

hogy valaha városi vagy országos képviselő lehessenek. De azt mondhatom neked Klára, hogy ily megaláztatást nem fogok elviselni. Akkor az alkoholhoz fordulok s eliszom bumát, bánatomat és ha majd egykor, — talán nem is sokára — a te neveléslen csemetéiddel korán megásott sirom mellett fogsz állani, akkor talán majd keserűen megfogod bánni, hogy így nevelted gyermekeidet.

— Mit? Ez örültség? Nem Klára, csak a te hanyagságodnak a következménye, melyet én tisztán látok előre. Volt már olyan anyja, aki megtört szívvvel látta az ő gyermekét a vesztőhely lépcsőjén, a mint anyját átkozta nevelésénél tanusított tulságos gyengesége s elnézéséért. Óh, te kedves, régi pipa! Mily jól emlékszem arra, mikor mint fiatalember Károly bácsinál voltam. — Akkor még rózsás színben láttam a világot, akkor még nem gondoltam, hogy ennyire vigyem, korán megnősülve, szegényen — és — akkor adta nekem a porcellán pipát!

Ugy? ezelőtt vén tubáknyalónak hívtam Károly bácsit? Vigyáz Klára! Elég lehetne már ebből a csetepatéből, amely nálunk most napirenden van, mióta Ella kisasszony mint vendég nálunk időz. Mit gondolsz Klára, talán csak nem hallott meg ő ebből valamit? az ig. . .

Ah jó reggelt Ella nagysád! Már fenn van? Vidám és bájos, mint mindig. A népszinbázba vagy inkább az operába óhajt ma este menni?

elégé szigorúknak bizonyultak. Ház a jelenlegi házszabályok révén kaptuk vissza nevezett alkotmányos állapotunkat és ezek révén állt helyre ismét a béke. Egyben indítványt nyújt be, amely szerint a módosítást ne most, hanem a szokáshoz hiven az országgyűlés végén tárgyalják.

Többen nincsenek szólásra feljegyezve s így az előadó tesz még néhány megjegyzést.

Horánszky Nándor szerint a házszabály-revizio hű megegyezés szerint készült a pártközi konferencián, ott külön is az egyes pártok elfogadták ezt. Nem volna tehát helyes dolog, ha ennek a kötelezettségnek eleget nem tesz. Az 1847—48 IV. törvényzcikkéből éppen az ellenkezője tűnik ki, amit Madarász mondott. A házszabálymódosítások igenis az ülészek végén tárgyalandók és az ülésnek végével, nem pedig az országgyűlés végével lépnek hatályba. Ezért ajánlja a módosítás elfogadását és az ellenindítvány elvetését kéri. (Helyeslés a jobboldalon.)

Kossuth Ferencz megjegyzi, hogy általánosságban beszélt és kijelentette, hogy a házszabályok módosítása a kisebbség jogát csorbítja. Általánosságban mondja, hogy a házszabálymódosítás a kisebbség ellentámasztási képességét csökkenti.

A ház ezután Madarász József ellenindítványának elvetésével a jelentést általánosságban elfogadja és a részletekre tér át.

Polónyi Géza kijelenti, hogy a házszabály-reviziora nézve is pártközi megállapodások állanak fenn és egy sem nyújt be módosítást, hanem a jelentés részleteiben is és úgy, mint azt a bizottság benyújtotta, elfogadja. Ezt tartotta szükségesnek szavazatának megokolására kijelenteni.

A részleteken hamar esnek túl és most ismét az előadó emel szót.

Horánszky Nándor az utolsó szakasznál kisebb módosítást ajánl, amit a Ház és ezzel az egész jelentést elfogadja.

Az interpellációkra kerül a sor, előbb azonban **Perczel Dezső** elnök a holnapi napirendre tesz előterjesztés *holnap rekesztik be a második ülészeket* és nyomban felolvassák a III-ik ülészek megnyitására vonatkozó királyi kéziratot.

Az interpellációk.

Lukács László pénzügyminiszter válaszol Jágics József interpellációjára, Somberek község borfogyasztási adója tárgyában. A miniszter kijelenti, hogy a kincstár és a község között a borfogyasztás tárgyában timadt kölcsönös rendbe hozatott és kéri ennélfogva a válasz tudomásul vételét.

Jágics József nem veszi tudomásul a választ, amire a többség felállással tudomásul veszi.

Lukács László most a második interpellációnak **Szluha** Istvánnak felel sen, a szőlődésmaváltságra törvényellenesen lefoglalt ingóságok tárgyában. Kijelenti, hogy a paksi szőlődésmaváltság ügyét már rendezte.

Szluha István, valamint a Ház a választ elfogadja.

Plósz Sándor Sima egy interpellációjára válaszolt a kinevezések tárgyában. Kijelenti, hogy az interpelláció érdemére még Erdély Sándor válaszolt, a mit Sima is tudomásul vett, de határozathozatalra nem került a sor, ő tehát most csak ugyanazt mondhatja, amit elődje. A Ház a miniszter választát tudomásul vette.

Plósz Sándor Polónyi Géza képviselőnek a múlt évi december 23-án hivatali elődéhez az ifjúsági tüntetések alkalmából a rendőrség által elkövetett visszaélések és az Engel-czég által elkövetett borhamisítás tárgyában a közzvadász adandó utasítás ügyében válaszol.

Az ifjúsági tüntetéseket kijelenti, hogy ebből az alkalomból a rendőrség ellen csak egy feljelentés érkezett a kir. ügyészséghez, a melyet szóló figyelemmel kísér. Egyéb feljelentés nem érkezett be és így további utasítást ezekben az ügyekben a közzvadász adandó nem adhat.

Büntető eljárás Splényi ellen.

Az interpellációnak második részére, amelyben **Polónyi Géza** az Engel-czég által elkövetett borhamisításból és **Splényi Ödön** fegyelmi ügyéből kifolyólag azt mondja, hogy ez esetben nem fegyelmi vétségről, hanem a büntetőör-

vénykönyv 478. szakaszába ütköző és a 476. szakasz szerint 3 évi fegyházra büntetendő bűntényről van szó és azt kérdi, hogy az igazságügyminiszter szándékozik-e ebben az irányban megtorló büntető eljárás megindítása iránt intézkedni, ez a válasza:

Megjegyezvén azt, hogy báró **Splényi Ödön** rendőrkapitány delegálása (Halljuk! Halljuk! a szélsőboldalon) nem a belügyminiszter által történt, hanem a rendőrfőkapitány által és pedig azon az alapon, mert a belvárosi rendőrkapitány volt illetékes az egyik czégtag lakóhelye folytán, megjegyezvén ezt, az interpellációra meg ezt válaszolom.

Én ebben az ügyben az interpelláció következtében báró **Splényi Ödön** rendőrtanácsos által az **Engel József** és fia pécsi és promontori bornagykereskedő czég borhamisítási kihágási ügyében folytatott eljárás iratait, valamint ebből az ügyből kifolyólag báró **Splényi Ödön** ellen folytatott fegyelmi eljárás iratait beszerkeztem. Ennek az iratoknak gondos áttanulmányozása után arra a meggyőződésre kellett jutnom, hogy báró **Splényi** által az **Engel-czég** ellen folytatott borhamisítási ügyben oly jelenségek forognak fenn, melyek elég alapot szolgáltatnak arra, sőt szükségessé teszik, hogy bírósággal megvizsgáltsék, vajjon báró **Splényi** nem követett-e el a btk. 478. §-ába ütköző *büntetendő cselekményt*. Meg kell jegyezniem, hogy nem hagyhattam figyelmen kívül azt, hogy a kérdéses ügyben már másodfoku fegyelmi hatóság jogerejűleg határozott és hogy a II. foku fegyelmi hatóság nem látott olyan jelentőségeket fenforogni, amelyek az ügynek büntető utra való terelését szükségessé teszi. (Mozgás.) Ezt a körülményt azonban *nem tarthatom magamra nézve irányadónak*. (Helyeslés.)

Rakovszky: Fel kell függeszteni az ilyen urat. (Felkiáltások: El kell csapni!)

Plósz Sándor: A közzvadászhatóságnak feladata és hatásköre ugyanis teljesen független a közzigazgatási és nevezetesen a fegyelmi bíróság felfogásától és véleményétől is. (Helyeslés a balon.) Ez igazolva van az 1886. XXIII. t. cz. 16. §-ában is, mely a közzisztviselők ellen fegyelmi eljárásról szólva azt mondja, hogy a fennálló törvénynek és törvényes szabályok szerint büntetnek tekintendő cselekmény folytán, a vizsgálat a büntető eljárás szabályai szerint eszközöltetik. (Helyeslés a balon.)

Rakovszky: Önök nem helyeselnék! Különös!

Felkiáltások a jobboldalon: Ez a törvény!

Mohay: Minek helyeselni, ami egészen természetes.

Plósz Sándor: Ennélfogva kötelezőmnek tartottam a kir. ügyészt utasítani, hogy báró **Splényi Ödön** ellen, az **Engel József** fia czég ellen borhamisítási kihágási ügyben követett eljárása miatt, a büntető törvény 478. §-ába ütköző és hivatalból üldözendő hivatali hatalommal való visszaélés miatt a *büntető eljárás megindítása iránt indítványt legyen*. (Helyeslés a balon.) Azt hiszem, a megtámadott rendőrtisztviselő érdekében is lehet, hogy az ügy tisztáztassék. Az eljárást különben figyelemmel fogom kísérni és kérem a t. Házat válaszmot tudomásul venni.

Az interpelláló **Polónyi** nem lévén jelen, a Ház a választ tudomásul veszi.

Hegedűs Sándor felel **Sima** Ferencznek, a miniszter hivatali elődéhez intézett interpellációjára a Tisza-féle törvényjavaslattal szemben Szentésre küldött távirat visszatartása tárgyában.

Tény az, hogy **Sima** képviselő egy sürgönyt menesztett Szentésre, amelyben azt táviratozta, hogy mivel az alkotmány megdőlt, Szentés város polgársága készüljön a haza megmentésére

A távirat szabályok harmadik szakaszának intézkedéseire helyezkedve, a sürgönyhivatal a táviratot visszatartotta, mint olyant, amely államellenes tendenciájánál fogva nem továbbítható. Kéri a válasz tudomásul vette.

— *Nem vesszük tudomásul!* — zajong a szélsőbaloldal. A többség azonban elfogadja.

Ezzel az ülés déli 12 óra után véget ért.

Csávolszky Lajos orsz. képviselő eltűnése.

A M. E. L. a bécsi *Reichswehr* szenzációs leleplezését **Csávolszky** eltűnéséről a következőkkel egészíti ki:

Budapest, május 15.

Csávolszky Lajos eltűnt! Ezt rebesgetik hetek óta és ezt írják egyes bécsi lapok, míg ezzel szemben **Halmi dr.** ügyvéd, a ki **Csávolszky** sok ügyes-bajos dolgában képviseli, azt állítja, hogy **Csávolszky** képviselő *ma* haza jön hosszabb külföldi utjáról és meglehetősen összegabalyodott ügyeit rendezni fogja.

Értesülésünk szerint eddigelé annyi igaz, hogy **Csávolszky** Lajos 4—5 hét óta nincsen Budapesten. Az egykor dús gazdagnak vélt ember, a ki mint fényképességét kezdte pályáját és utóbb lapszerkesztő és országgyűlési képviselő lett és miot ilyen igen nagy szerepet játszott a budapesti társaságban, mértéktelelenül pazarolt. Nem elégedett meg lapjának fényes jövedelmével, hanem ház-telek- és birtokspeculációkba és mindenféle gründolásokba bocsátkozott, csak hogy ezek révén — ha nem is haszonhoz — legalább kölcsönökhöz juthasson. Összes ingatlanait roskadásig megterhelte és ilyenformán elérte a legnagyobb rekordot, melyet Magyarországon polgárember valaha az adósságcsinálás terhén elért.

Nagyon keveset mondunk, ha **Csávolszky** Lajos adósságait öt millió forintba becsüljük, a minél egyformán csodálatos az, hogy miképen tudott **Csávolszky** magának annyi hitelt szerezni és miképen tudtak neki annyit hitelezni.

Egy-két esztendő óta **Csávolszky** szerencseszillaga letűnt, nem volt képes spekulációit folytatni, mert hitele kimerült; azóta nevét állandóan a hivatalos lap árverési rovatában olvashattuk. Néhány szegény család urilag megéltethet volna abból, a mit **Csávolszky** csak ezekért a hirdetésekért fizetett.

Mikor **Csávolszky** érezte, hogy lejtőre jutott, fűhöz-fához kapkodott, hogy pozícióját megmenthesse. Ekkor tette az első lépést, mely a büntető igazságszolgáltatás ellenébe hozta: belement a *«Fortuna»*-aranybánya r. t. alapításába, melynek révén úgy ő, mint egy régen megugrott amerikai svindler a szegénysorsu hiszékeny néptől százezreket szedtek el. Noha **Csávolszky** csak névtelenül szerepelt, ennél az illatos vállalkozásnál a kir. ügyészség mégis úgy találta, hogy a felelősség őt terheli és csalás büntette miatt kikérte a háztól. A mentelmi bizottság egyhangulag javasolta kiadatását és a Ház szó nélkül kiadta.

Az utóbbi hetekben még egy súlyosabb jellegű incidens jött közbe; **Gráczy** János pénztáros feljelentést tett 10,000 forintnyi óvadéknak elsikkasztása miatt és állítólag még több ilyen feljelentés érkezett volna, de mi csak az egyről tudunk.

Végül egyik bécsi lap azt írja, egy 50—100,000 forint erejéig váltókat hamisított. Ezt a vádat igaztalannak tartjuk; Budapesten senki sem tud eddigelé semmiféle hamis váltóról; ez már a bécsi fantázia szüleménye.

Csávolszky két hónap óta csak arra keresett pénzt, hogy azokat a feleket elégítse ki,

akik ellene és a Fortuna ellen bűnügyi feljelentést tettek. Kimevűlvén mindenből, elküldte feleségét Párisba, hogy Hirsch bárónétól, a ki nagyon szerette a Csávolszky-párt, hozzon pillanatnyi segílyt; mire Csávolszky Párisba érkezett. Hirsch báróné meghalt és így szakadt el a reménység utolsó szála.

Időközben a Münchener Depositenbank felmondta azt az 1 és fél millió kölcsönt, melyet a *bihari vasuti prioritásokra* adott és most Csávolszky maga ment világgá, hogy a prioritásokra az eddiginél magasabb kölcsönt szerezzon és így tehessen eleget legnyomasztóbb kötelezettségeinek. Első sorban Erlanger bárótól egy havi halasztást ezközölt ki és azután elment Párisba, a hol a követség közbenjárásával el akarta helyezni a prioritásokat, azt mondván, hogy a magyar kormány óhajta ez a faranrakció. A követség távirati kérdést intézett *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszterhez, aki azt válaszolta, hogy a *kormány nem mártja magát* semmiféle magánügybe. Erre a majdnem kész tranzakció megheiusult. Csávolszky most Brüsszelbe és innen Londonba ment. Idehaza ezalatt összes ingóságait elárverezték.

Miután Csávolszky és neje hetekig nem voltak itt és házukat és cselédségüket gazdátlanul hagyták, nagyon természetes, hogy csakhamar az a hír járta, hogy a Csávolszky-pár megszökött, sőt egyesek még azt is vélték tudni, hogy a »Turenne« nevű gőzösn Amerikába mentek.

Lehet hogy úgy van, de mi nem hiszszük, mert Csávolszky még három nappal ezelőtt azt sürgönyözte egyik itteni barátjának: »Londonból visszajövök sikerrel.« Halmay dr. szerint Csávolszky ma meg is érkezik. A sikerben azonban szintén nem hiszszük, de tudjuk azt, hogy báró Erlanger újabb egy havi halasztást adott és így nem lehetetlen, hogy Csávolszky — kinek neje már itt is van — ma tényleg hazajön, mert ő nem hagyja magát, ha még egy havi lélekzete van. Qui habet, tempus, habet vitam.

Mi lesz a hónap elteltével? az megint más kérdés.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és esütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért, Más időben 50 kr.

Május 22. A régészeti és történelmi egyesület közgyűlése. Junius 15. A kath. kör mulatsága a Püspök-fürdőben.

* **Törvényszéki kinevezések.** A helybeli kir. Tábla elnöke *Bereczky* László és *Nagy* Béla végzett joghallgatókat ideiglenes minőségű dijak joggyakornokokká kinevezte. — A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság a helybeli magy. kir. fővárm. hivatalhoz *Dobi* István b. ujjfalui kir. járásbírói napidíjas szolgát hivatalsszolgávvá nevezte ki.

* **Hymen-hirek.** Diszes esküvő volt vasárnap délután fél 6 órakor az olasz-i plebánia templomban. *Marossy* András élesdi aljárásbíró vezette oltárhoz bájos aráját *Rozsly* Etelka Anna kisasszonyt, *Rozsly* Géza mezőgazdasági gépgyáros kedves leányát. Násznagyok voltak: *Nagy* József törvényszéki bíró és *Rozsly* Gyula, a menyasszony nagybátyja. Nyoszolyó-asszonyok: *Nagy* Józsefné és *Szidor* Mihályné. Koszorús leányok: *Novák* Mariska, *Novák* Gizella, *Martinek* Mariska, *Rozsly* Margit és *Erzsi* és *Szidor* Erzsike. Vőfélyek: dr. *Mikó* Árpád tvszéki albiró, *Csath* Béla, *Martinek* Ferencz, *Lévay* Zoltán, *Rozsly* István és Gyula, ifj. *Martinek* Béla. Az esketést *Pák* Emil segédlelkész, a vő-

legény iskolatársa tartotta s igen szép beszédet intézett az ifju párhoz. Az esküvő előtt *Irsa* József zenetanár leányövendékei igen szép alkalmi darabot énekeltek a khóruson. Este gazdag nászlakomára gyűltek össze a vendégek. — *Csanády* Bertalan vasuti alkalmazott vasárnap május 14-én d. u. 4 órakor vezette oltárhoz *Némethy* Gáspár szeretetreméltó leányát: *Máriát*. Az esketést *Dencs* János tb. kanonok végezte, remek beszédet tartva a fiatal párhoz. — *Kolb* Árpád pénzügyigazgatósági fogalmazó eljegyezte *Nagy* Ignác pénzügyi számtanácsos kiváló szép, kedves leányát: *Idust*. — *Popper* Akos, a Lezsámitóló bank fiatal főkönyvelője, tart. hadnagy vasárnap eljegyezte *Aron* Irén kisasszonyt, *Aron* Salamon földbirtokos bájos és szeretetreméltó leányát.

* **Eskü-letétel.** *Gruden* Dezső volt szolnoki törvényszéki jegyző, aki a napokban lett kinevezve a margittai kir. járásbíróvához albirónak. Vasárnap délelőtt tette le a hivatalos esküt, a törvényszék teljes tanácsülésében.

* **A sorozás eredménye Nagy-Szalontán.** Az idén előállott Nagyszalontán mindhárom korosztályban 254 hadköteles, ezek közt az I-ső korosztálybeliek 118, melyből besoroztatott 38, engedélylyel távol volt 12; a II-ik korosztálybeli 84 hadköteles közül előállt 79, távol volt engedélylyel 5, besoroztatott 21; a III-ik korosztálybeli 52 hadköteles közül engedélylyel távol volt 2, besoroztatott 28; besoroztatott tehát mindhárom korosztályból összesen 87 hadköteles.

* **Kórház Nagyszalontán.** A napokban említettük, hogy a Vörös-kereszt egyesület Nagyszalontán kórházat óhajt berendezni. A miniszter az épület helyének megállapítása és a tervek átdolgozása végett dr. *Téry* Ödön min. osztálytanácsos, közegészségügyi főfelügyelőt küldte le. Megszemléltek a Czinczár-féle faterleg helyét, továbbá a Kajlát és végül a Tókert és Széchenyi-kert közötti területet. Valószínűleg ez utóbbi helyen lesz a kórház, mert ez a terület legjobban megfelel a közegészségügyi követelményeknek.

* **Mátyás király háza.** A belügyminiszternek érdekes határozata érkezett le a napokban Kolozsvár városához. Kolozsvár törvényhatósági bizottsága ugyanis néhány héttel ezelőtt elhatározta, hogy a már dűledező *Mátyás* király szülőházát stilszerűen helyreállítja s azt átengedte az erdélyi közművelődési egyesületnek egy néprajzi muzeum számára. A miniszter döntése most érkezett le, amely valóban meglepő, amennyiben a törvényhatóság határozatát feloldotta. A határozatnak érdekes az indokolása: a miniszter u. i. azért oldotta fel a határozatot, mert:

a helyreállítási költséget túlmagasnak találja;

a költségek fedezésére kijelölt alapokat nem tartja erre a célra felhasználhatónak;

a befektetést nem látja *haszonhajtónak*. Hasonló a többi érv is. A miniszter egyben tudatja azt is, hogy a közművelődési egyesületnek tett adományozást sem hagyja jóvá, hanem azt akarja, hogy a restaurált házat a város egyideig *jövedelmeztesse*. Kolozsvárt, mint onnan írják a leirat miatt nagy az elkeseredés s ebben az ügyben felírni készülnek a miniszterhez.

* **A borhamisítás haszna.** Annyi bizonyos, hogy a borhamisítók kiszámíthatatlan kárt okoztak a bortermelőknél, de azért itt is teljesebb az a közmondás: »Kár nincs haszon nélkül.« Míg a borhamisító urak szabadon üzhették mesterségüket, ők zsebelték be a hasznot. Most, hogy kissé jobban vigyáznak már a hatóságok a pancsoló körmökre, a szegény alapoknak is jut egy-egy kis haszon. Így, mint *Szegszárdról* írják, szegszárdi szegényalap rövid idő alatt *tizenöt ezer* forintba szaporodott a borhamisításokért kirótt bírságokból. Ujabbán Szegszárdon *Slosz* Lajos borkereskedőt csipték manipuláczió s a szegényalapra 2179 frt 92 krt köteles fizetni.

* **Roszul végződött üzlet.** *Fried* Emánuel nagyvárad kereskedő egy szép napon bejelentette, hogy rosszul megy az üzlet s megbukott. A hitelezők azonban nagyon rossz természetű emberek, mert mód felett kíváncsiak s kutatni

kezdték, hogy *Fried* uram hogy gazdálkodott. Kutatásuk eredménye nem valami kedvező lehetett *Friedre* nézve s ez okból igyekezett mielőbb kijutni Nagyvárad határából. Azóta nem tudják merre van. A kir. törvényszék vétkes bukásért körözletti.

* **Nagyváradról — Budapestre szekeren.** A jó öregkor utazásairól csodás történeteket olvasunk. Napok, hetekig tartó szekerezést, kocsizást kellett megtenni, míg valaki pld. Budapestre jutott és boldog aki a delisánczra feljuthatott. Ennek a more patrio utazásnak egy késői példája akadt a napokban. *Tillinger* András kovács-mester sályi-i lakos még a télen tilos uton akart pénzhez jutni, pénzt gyártott, *Gorovics* János u. ottani lakos pedig tudott rajta a nagyvárad hetivásáron. A nagyvárad rendőrség felhívta a manipulációra a gyapju csendőr-őrs figyelmét s a tetteseket elfogták. *Tillinger* András, a kovács és apja *Tillinger* Imre és *Gorovics* János a napokban ültek tettükért a budapesti kir. törvényszék előtt a vádlottak padján. Az egész bűnpörben a legnevezetesebb momentum, hogy a vádlottak kocsin utaztak Nagyváradról Budapestre a végtárgyalásra s ez az utazás nyolcz napot, nyolcz éjszakát vett igénybe. Nem sportszenvedélyből tették meg kocsin e rengeteg utat, hanem egyszerűen azért, mert vasutra nem volt elég pénzüik. Nem is jöttek fel hiába, mert a törvényszék pénzhamisítás miatt *Tillinger* András *hat hónapi*, sógorát *Gorovics* Jánost pedig *négy hónapi* fogházra ítélte el; az öreg *Tillinger* Imrét azonban felmentették. Kiderült ugyanis a végtárgyalás során, hogy *Tillinger* András, aki kovácsmesterséget tanult, hogy javítson családjá anyagi helyzetén, pénzhamisításra adta magát és hamis koronásokat készített ólomból. Gyatra utánzatok voltak ezek, nem is tudtak egy darabon se tudni. A csendőrök neszét vették, miben mesterkedik a *Tillinger*-familia s mindannyiokat letartóztatta. A vizsgálóbíró azonban szabadiábra helyezte őket. Az ítélet kihirdetése után meglebebezték a vádlottak, azt kérdezte tőlük *Lenk* Gyula, a tárgyaló elnök:

— Hát most hogyan mennek vissza kentek?

— Ahogyan jöttünk, nagy jó uram, mert nem szegény embernek való a gőzmasina.

* **Helyreigazítás.** Vasárnapi számunkban hoztuk a kath. autonómiai kongresszus 27-es bizottsága által átdolgozott szervezeti szabályzatot egybeahasonlítva a 9-es bizottságával. A 27-es bizottság 11. §-ába egy értelemzavaró hiba csuszott be s annak javított szövege a következő:

»11. §. Azon esetre, ha az önkormányzati testületek és közegek hatáskörükben hozott szabályrendeleteiket, határozataikat vagy ítéleteiket saját hatáskörükben nem foganatosíthatnák, azok végrehajtása végett jogosítva vannak a közhatóságok segédkezését igénybe venni.«

* **Kulturmérnökség Nagyváradon.** A Berettyó vízszabályozó társaság feliratot intézett a földművelésügyi miniszterhez, amelyben kérte, hogy Nagyvárad székhellyel kulturmérnökséget állítson fel. Az 1899 évi állami költségvetésben ugyanis két új kerületi kulturmérnökség felállítására van költség felvéve. A vízszabályozó társulat kérelmét Biharmegye és Nagyvárad város törvényhatósága hasonló felterjesztéssel támogatta. A miniszter határozata már leérkezett. Értesíti *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter a vármegyét, hogy a kerületi kulturmérnöki hivatalok részbeni szétoztása alkalmából az évi augusztus 1-én Nagyvárad székhellyel kerületi kulturmérnökséget állít fel s kéri a hatóságot, hogy ezen új hivatalt a mezőgazdaság fejlesztésére irányuló működésében támogassa.

A nagyvárad kerületi kulturmérnöki hivatal hatásköre Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Biharmegye és Nagyvárad város területére terjed ki.

* **A sorozás harmadik napja.** Az ideai fő-sorozás a nagyvárad hadkötelesekre nézve tegnap ért véget. A III. korosztályból előállott 125 hadköteles, akik közül besoroztak 27 ifjút. Egyéves önkéntes 3 és egy orvosnövendék van a besorozottak között. Három napon mind a három korosztályból előállott összesen 350 ifju, akik közül besoroztak 160-at figyelmeztetjük azokat a hadköteleseket, akik a mostani sorozástól távol maradtak, hogy a június 5-iki pótsorozásnál előállhatnak anélkül, hogy mostani elmaradásukért büntetés érné őket. Ma kedden az 1878. 1877. és 1876. évben született és idegen illetőségű, Nagyváradon tartózkodó hadköteleseket vizsgálják meg.

* **A miniszter határozata a Dunkel-perben.** A Dunkel örökösök tudvalevőleg újabb pert indítottak Nagyvárad árvaszéke ellen 115 ezer forint összegig. Később az örökösök nevében dr. *Tetlenni* Ármin budapesti ügyvéd beadványt intézett Nagyvárad városához, amelyben kötelezőleg kijelenti, hogy ha a város 30.000 forintban kiegyezik az örökösökkel, minden további pertől elállanak. *Dús* László v. főügyész véleményezésére a közgyűlés kimondotta, hogy nem egyezik. Ámde az örökösök ügyvédje ezen határozatot megfélebbezte. A miniszter a közgyűlés határozatát, a felebbezés elutasítása mellett, jóváhagyta, azon indoklással, hogy az egyezés elfogadására nem lehet a várost erősíteni. Így a per tovább folyik s valószínűleg a város előnyére dől el.

* **Jegyzőválasztás Gyapjun.** Tegnap ment végbe Gyapjun dr. *Beölhy* Pál főszolgabíró elnöklete alatt a jegyzőválasztás, megválasztott pedig egyhangulag *Kovács* Győző bikácsi jegyző.

* **Szemle a honvéd-huszárok felett.** *Perczel* lovassági tábornok tegnap Nagyváradra érkezett. *Nagy* Gyárfás őrnagy és a tisztikar fogadták. Megszemlélték a nemrég Nagyváradra költözött honvéd-huszárokat Tiszteletere az összes helybeli honvéd tisztek lakomára jöttek össze tegnap este a Széchenyi szálló éttermében.

* **Az utszéli akáczfán.** Tegnap délután a kőbányai fehér-úton a járókelők megláttak egy embert, a ki az egyik utszéli akáczfára volt felakasztva. Gyorsan levágták ugyan, dörzsölték, élesztették, de már későn volt és minden fáradozás hiábavalónak bizonyult, az öngyilkos *Vanasz* János, abonyi születésű, 47 éves kötőrő, a kit alighanem a nyomora vitt rá az öngyilkosságra.

* **Após-gyilkos.** Vasárnap szomorú tragédia játszódott Szerbest községben. Az egyik jómódu gazda *Koszté* Juon össze szólalkozott az apósával *Vankucz* Tódorral, akivel különben már régebb időtől fogva rossz viszonyban élt. A veszekedés azonban most végzetes lett, a mennyiben az annyira elfajult, hogy *Koszté* a kezében levő bottal több hatalmas csapást mért az apósa fejére, aki a csapások alatt összeesett s rövid idő múlva meghalt. Az esetről a csendőrség nyomban értesítve lett s a gyilkost még vasárnap este elfogták s azóta fogva van. A nyomozást a csendőrség megindította, tegnap pedig megejtették a hivatalos bonczolást, melynél jelen volt *Korn* Lajos alügyész. A gyilkost tegnap beszállították a helybeli ügyészség fogházába.

* **A selmeczi akadémiának egyetemi jellege.** A selmeczbányai Magyar bányászati és kohászati országos egyesület küldöttsége ma *Scholtz* Vilmos főbányatanácsos vezetésével a pénzügyi és igazságügyi minisztereknél tisztelegget, arra kérve őket, hogy a bányatörvény a bányaperrendtartás és telekkönyvi megalkotás tárgyában tegyenek intézkedéseket és hogy a *selmeczbányai akadémia egyetemi jelleggel*

ruháztassék föl. Mind a két miniszter igen szívesen fogadta a deputációt, a kérelmek teljesítését helyezvén kilátásba.

EGYESÜLETEK.

A lövész-egylet közgyűlése.

Vasárnap délután 5 órakor tartotta meg a lövészegylet közgyűlését a lövölde termében mintegy 40 egy-let tag részvételével.

Mezey Mihály lövészmeister ki a Tirolban tartózkodó beteg főlövészmeistert helyettesítette, örömet fejezte ki az érdeklődés felett, majd a jegyzőkönyv hitelesítésére *Fleischacker* Hugó és *Weisz* Károly tagokat felkérve, az ülést megnyitotta.

Jankovich János jegyző felolvasta a választmány jelentését az egylet kebelében a múlt évben lefolyt eseményekről, meleg hangon emlékeztetvén meg Erzsébet királyné tragikus haláláról. Sajnálattal fejezte ki a főlövészmeistert egészsége változása által ért váratlan esemény felett. Az *egylet pénztári főszámadása* szerint az 1899-ik évben a bevétel 810 forint 9 krajczár, a kiadása 764 forint 46 krajczár a pénztári maradvány 45 forint 63 krajczár volt. A *Rhédey-kert felügyelősége számszámadás* a bevételt 12605 forint 16 krajczár, a kiadást 12676 forint 46 krajczár, a pénztári maradványt 16 forint 68 krajczárban tünteti elő.

A Sporttér és Pavillon építkezési költségeire a táborozás ez idő szerint 15666 forint 91 krajczár, melynek fedezetére állnak a Sport-épületek felszerelvényekkel együtt 24000 forintot meghaladó értékben. A számvizsgálók felolvasott jelentése szerint mind két rendű számadásokat megvizsgálták és helyesnek találták s a választmány javaslata alapján úgy az egyletipénztárnoknak valamint a Rhédey-kert felügyelőségének a tisztán szíveségből tett buzgó fáradozások méltó elismerése és megköszönése mellett a felmentvény a szokásos évasok feltartása mellett megadatott. *Tisza* Kálmán országgyűlési képviselőnek a Rhédey-kert fejlesztésére adományozott 100 forint segélyért annak idején a választmány által megküldött előismerő köszönetét tudomásul vették.

Az egyleti tagok ez idő szerint való létszáma 182.

Az egyletbe való belépés megkönnyítése czéljából javasolja a választmány a belépési és oklevél díjak törlését, az alapszabályok erre vonatkozó §-ának azon módosításával, hogy az újonnan felvett tagokat *csak évi 2 forint* járulékosra kötelezzék. A javaslatot egyhangulag elfogadták.

A lemondás folytán megüresedett számvizsgálói tisztségre *Lévay* Zsigmondot választották meg egyhangulag.

Előterjesztették ezután a kertfelügyelőség mult vi működéséről szóló jelentést a Rhédey-kert tovább fejlesztése, a Sport-tér és az új park létesítése valamint a faiskola gyarapítása tekintetében. *Veisz* Károly és többek felszólalása valamint az *elnök* részletes felvilágosítása után az előterjesztés helyeslő tudomásul vétetett.

Elismerését fejezte ki a közgyűlés a lövészegylet kerifelügyelősége által elért nagy és szép eredményekért. A programmba vett további műveletek sikeres megoldását bizalommal várják.

A közgyűlés erre véget ért és kezdetét vette a választmányi ülés.

Mezey Mihály lövészmeister elnöklete alatt választmányi gyűlésre gyűltek ezután a tagok.

A kert felügyelőség bejelentette, hogy több oldalról fejszólást kapott, hogy a *Sport-Pavillont* és a Sport-tért jótékonycélu mulatságok rendezésére díjtalanul engedje át. A választmány arra a tekintettel, hogy a Sport-tér és az épület valamint a mellékhelyiségek és a park nagy költségen létesültek és ezek fenntartására nagyáldozatokat igényel, de tekintve azt is, hogy a Sporttér használatát kötelezőleg, mintegy bérbe van adva: az egyletet károsodásnak tennék ki. Ennélfogva a Sport-térnek jótékonycélu mulatságok tartására való kiadásával a Rhédey-kert felügyelőségét hatalmazta fel a választmány ama kikötéssel, hogy a területet igénybevevők a jövedelem 50%-át tartoznak a Sporttér fenntartására és egyes

költségek fedezésére a kertfelügyelőség pénztárába kifizetni.

Egyleti tagokul a módosított szabály értelmében a következőket vették: *Balogh* Döme, *Erber* Jakab, *Sindner* Kálmán, *Markovits* Sándor, *Schvarcz* Bertalan és *Szekely* Sándor mérnök.

IRODALOM.

Paraszt történetek. Népies elbeszélések. Irta: *Kiss* Rezső, a »Szigligeti Társaság« rendes tagja. A napokban hagyta el a sajtót *Kiss* Rezső nagyvárad kir. törvényszéki albiró könyve »Paraszt történetek« czimen. A kötet több sikerült novellát tartalmaz a magyar népeletről s innen a könyv címe is. *Kiss* Rezső tollát jól ismeri lapunk olvasó közönsége s azért szükségtelenek tartjuk most könyvét dicsérni. Az elbeszélések tárgya népies, hangja is az, meleg közvetlenséggel írva, melyből a népnek szeretete, a nép iránt való vonzalom sugárzik ki. A csinos kötetet, melynek ára 80 krajczár, ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Szent Antal Toulonban és a szegények kenyere. Olvasóinknak bizonyára kedves hírül szolgál, hogy ily című könyv jelent meg, melyben a nagy Csodatévő, *Páduai Szent Antal* touloni működését beszéli el *Euday* Aladár, a bp. kath. népkör titkára, szemtanuk és saját tapasztalatai nyomán huszonegy fejezetben, különös tekintettel hazánkra. A »kenyeres Szent« tiszteletének mai elterjedettsége mellett valóban időszerű munka ez a könyv, mely mindenkinek kedves olvasmányul szolgálhat. Vonzó modorban írta meg benne a szerző a »szegények kenyere« kezdetét és világba terjedését, közben szép elbeszéléseket, költeményeket, mik a nagy Szent hatalmát hirdetik. Minden sorából az Úr és a Szent iránti erős bizalom szól hozzánk, lehetetlen, hogy meg ne induljunk rajtok, bizalmat ne merítsünk belőlük. Ajánljuk a kedves könyvet olvasóink figyelmébe és pártolásába. A 232 oldalas, díszes kiállítású kötet olcsó; egy példány ára egy forint (postán 1 forint 10 krajczár), tíz példány 9 forint. Azon zárdáknak, kath. egyesületeknek, kik jótékony czélra árusítani kívánják 25 példány 20 forint. Könyvárusoknak megfelelő árengedmény. Megrendelhető a Páduai Szent Antal Lapja szerkesztőségében, *Budapestben*, *Ferenczi*ek zárdája.

Rózsa. Ily című kötetem nyomását ma megkezdették. Fölkérem mindazokat, akik még eddig az előfizetési ívet be nem küldötték, szíveskedjenek azt címemre beküldeni. *Nagy* Endre, Nagy-Teleky-utca.

Igazságszolgáltatás.

Gyilkos kőmiveslegény. A rákospalotai rendőrség tavaly, augusztus hó 1-én, alkonyatkor egy súlyosan sérült embert talált a vasuti töltés mellett önkivületi állapotban. A fején két nyílt seb tátongott s a hasán ejtett szúrt sebéből is ömlött a vér. A szerencsétlent azonnal kórházba szállították, a hol hajnalban meghalt. A gyilkosság elkövetése napján este egy közrendőr a tett színhelyétől mintegy 500 lépésnyire egy alvó embert talált. Mellette hevert a köfjűt fejszéje, amelynek nyelén vércseppek látszottak. A rendőr a gyanus embert azonnal letartóztatta s bekísérte. A kapitányságnál megállapították, hogy *Gere* Menyhértnek hívják, s hogy ő volt a gyilkosa kőmivestársának, *Hajas* Gábornak. *Gere* Menyhértet ma vontá felelősségre a pestvidéki törvényszék *Rónay* Kamill táblai bíró elnöklete alatt.

A vádlott nem tagadta a bűncselekményt, de azzal védekezett, hogy ittas volt s hogy *Hajas* őt először megütötte egy lécczel. Kihallgatásakor azonban folyvást ellenmondásokba keveredett. Amikor aztán az elnök megkérdezte,

hogy mondja el a gyilkosság okát, Gere így válaszolt:

— Semmit sem tudok felhozni a védelmemre. Nem arra születtem én, hogy beszélni tudjak.

— Hát nem tudja szörnyű tettének okát adni?

— Semmit se mondhatok.

— Veszekedtek előbb?

— Nem. Két szó volt az egész.

— Micsoda két szó?

— Azzal gyanúsított Hajas, hogy elvettem a pipáját s egy lécczel megütött. Erre én fejbe vágtam a fejszémmel.

(A tanúkihallgatás folyik.)

A nagyváradai kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Molnár Géza.*

- 1368. Vigyi Mitru becsületsértés.
- 1499. Lele Mária lopás.
- 1459. Pantye Gyorgye lopás.
- 1322. Jorgof Péter közegészség ell. kihágás.
- 1323. Vámos István testisértés.
- 1324. Tarsoly Bálint közesend ell. kh.
- 1338. Deák Karolina rágalmazás.
- 1339. Pap Péter rágalmazás.
- 1566. Id. Szerencsi János lopás.
- 1570. Kis Ferencz rágalmazás.
- 1599. Fürtös György jogtalan elsajátítás.
- 1579. Demján Gábor rágalmazás.
- 1600. Szászka Gábor becsületsértés.
- 1747. Halbauer Etel lopás.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

- 1450. Lingurár Julesa halált okozott testisértés.
- 1488. B. Nagy Miklósné lopás.
- 1494. Kovács Mártonné kölesönös becsületsértés.
- 1501. Spett István lopás.
- 1502. Német Elek testisértés.
- 1503. Gál Simon közokirat hamisítás.
- 1512. Bura Péter sikkasztás.
- 1513. Koraj György zsarolás.
- 1740. Vámos Andor testisértés.
- 1741. Blum Sománé testisértés.
- 1786. Marián Vaszali testisértés.
- 1455. Gale Togyer sikkasztás.
- 1463. Hrabovszky János lopás.
- 1470. Zima József testisértés.
- 1516. Pósa Károly közesend ell. kihágás.

Előadó: *Urbán Adolf.*

- 1508. Szimuecz Gábor s. t. hatóság elleni erőszak stb.
- 1563. Bulzán György és társa lopás és orgazdaság.
- 1575. Pap László testisértés.
- 1639. Lőcsei Istvánné lopás.
- 1781. Zsurkán Kosztán testisértés.
- 1655. Friedländer Hermann anyakönyvi kihágás.
- 1668. Czik Lika testisértés.
- 1669. Biró Eszter lofás.
- 1670. Bajusz József testisértés.
- 1671. Trefán Nina lopás.
- 1672. Kovács Lajos testisértés stb.

Előadó: *Poynár Dénes.*

- 1423. Vigyikán János orgazdaság.
- 1448. Rekesan Stefán közokiratham.
- 1443. Toma Illés halált ok. testisértés.
- 1449. Lupens Pável st. testisértés.
- 1186. Karai László hamisvád.
- 1493. Hauzus János becsületsértés.
- 1383. Juhász Imre rágalmazás.
- 1384. Varga Imre anyakönyvi kihágás.
- 1385. Lövi Farkas st. magánlaksértés.
- 1386. Nagy Gáborné topás.
- 1390. Lukács Magdolna közbiztonság elleni kihágás.
- 1454. Kohn Menyhért lopás.
- 1464. Molnár Mihályné tulajdonelleni kihágás.
- 1466. Hubert József védjegybitorlás.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

- 480. Csorvási r. kath. egyház — özv. Terhányi Jánosné.
- 484. Frankó Judit — Uhán János.
- 492. Lukács Pál — Pipis Bikia Onucz.
- 496. Leho Ileana — Leho Mitru.

Előadó: *Bócz Géza.*

- 713. Szabó János és neje — Tandi Gábor és neje.
- 722. Roth Henrik — Gyorgyovits Arkadia.
- 1009. Paszabi ev. ref. egyház — özv. Besenyev Lászlóné.
- 1246. Molnár Péter — Molnár Juliánna.
- 1200. Fuber Antalné hagyatéka.
- 1242. Hegyessy Zsuzsanna — a Paszabi ev. ref. egyház.
- 1272. Fülöp Józsefné — Gottlieb Mórné.

Előadó: *Imrik Gusztáv.*

- 970. Ifj. Dunkel Ferencz — id. Dunkel Ferencz és t.
- 1043. Dr. Rosenthal Mór — Polgári takarékpénztár.
- 1068. Perin Szaveta — Perin Pauline.
- 1129. Biró Ferencz — Tóth Károly.
- 1139. Aradi polg. takarékpénztár — Dupeza Katalin.

SPORT.

„Pardon“.

A budapesti lóversenyen vasárnap futottak a 100.000 koronás király-díjért, mely futam fő érdekességét képezte az egész versenynek, mert a leghiresebb lovak álltak ki érte a starthoz.

A nagy díj nyertese a br. *Königswarter* Herman nagyhirű istállója Pardonnal, mely könnyen, 3 lóhosszal nyerte meg a százezer koronát. Lovagolta *Cleminson*. E versenyben részt vett még br. *Königswarter* még egy nagy hirű lova, »Komámasszony«, melyet az öreg Adams lovagolt, de legkisebb siker nélkül. A »Pardon« még egy 4000 frt értékű remek aranyozott ezüst billikomot is hozott gazdájának. Ugyanazon versenyben második *Statesmann* (Barker), harmadik Zászlós (Rumbold).

A Pardon különben nemcsak gazdájának, hanem a totalisateuron fogadóknak is szép összegeket hozott.

A négy éves *Königswarter*-istáló eddigi nyertesei: *Áruló Komámasszony, Bonvivant* és *Pardon*.

Czéliövészet. A polgári lövőházban folyó hó 11 és 14-én tartott lövészeteken kilövetett 1004 lövés 632 találásban, 3731 körrel és 126 taracklövéssel.

Tizenegyes kört lőttek: Kunz Gusztáv 10, ifj. Rimler Károly 9, Mezey Mihály 4, ifj. Tóth Ferencz 4, Aufrecht Alajos 4-et.

Tizenkettős kört lőttek: Mezey Mihály 6, ifj. Rimler Károly 4, Kunz Gusztáv 4, ifj. Tóth Ferencz 2 és Aufrecht Alajos 2-öt.

Díjakat nyertek mély lövésekre ifj. Rimler Károly és Kunz Gusztáv.

Körlövésekre az arany díjat: ifj. Rimler Károly; az ezüst díjakat: Kunz Gusztáv, Mezey Mihály nyerték.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Kedd: *Troubadour.*

Szerda: *Kornevillei harangok.*

Csütörtök: *A hálókocsik ellenőre.*

Péntek: *Odette.*

Szombat: *Talmi hercegnő.*

Vasárnap d. u. *Náni.*

este: *Aranylakodalom.*

Hétfő d. u.: *Hamupipőke.*

este: *A nagyapó.*

A hálókocsik ellenőre.

(Francia vigjáték. Irta: Bisson.)

Az este Bissonnak egyik legújabb terméke került színre nálunk: »A hálókocsik ellenőre«, melyet a szerző vigjátéknak becsül fel, pedig bizony vaskos bohózat azaz általános francia bohózat — vagy mondjuk vigjáték recepte szerint készítve.

Van benne egy csomó tévedés, sikamlós élcz, képtelenség és francia léhaság, trágárság. És e mellett még ami francia darabnál ritkaság hiányával van a szellemességnek.

Egyszóval igen modern dolog s épen azért bár ez az erkölcsösséggel és szeméremmel ellentétben álló párbeszédnek bőven tartikják sőt egy némely helyen a közönségnek tetszett.

Hiába! Ez kell a magyarnak!

Telt ház, egészen telt ház nézte végig s fogadta kedvesen.

A darab sujtje röviden az, hogy Godefroir Gy. (*Nyárai*) ráun a fiatal és szép feleségére s azon ürügy alatt, hogy ő a vasuti háló kocsik ellenőre, hetenkint 3—4 napon át távol van a családjától hivatalos ügyben, voltaképen azonban ő nem visel semmiféle hivatalt és kimenő napjait arra használja fel, hogy Charbouneau Risinének udvarol. A hálókocsik valódi ellenőre, akit szintén Godefroirdnak hívnak, rá jön az ál ellenőr turpisságára és mindent fel fedez az ál ellenőr feleségének.

Ezután egynehány kacagató jelenet után az álellenőrt felesége, apósa s anyósa meglepik, *Charbouneau*-éknál s leleplezik, hogy nős ember stb. . . .

A feleség aztán a férjének megbocsát s a cortina leesik.

Ez bizony igen egyszerű, ártatlan, sőt mondhatjuk együgyű mese.

Nem is a főcselekményben van az erős frivolitás, hanem az epizódokban és az expositió egy némely dialogjaiban.

Különben pedig egész tuczat munka.

Ami a szereplőket illeti, mindaján ki-fogástalanul játszottak.

Különösen kiválóan működtek *Vendrei F.* (Moutpepin), *Nyárai* (Godefroir Gy.) és *Lóvei* (Labordave).

Miklósi Ilona a cocett asszonykát finomul személyesítette s jeles, diszkrét játékaival szerepének frivilitását kellőleg mértékelt.

Komlosy Emma néhány szónyi szerepében is igen kedves volt.

Laczkó Aranka játéka jobb volt a megszokottnál, azonban az első felvonásban a közönségről reá ragadt a nevetési kedv és egész kedélyesen nevetett ő is ott, ahol mint hárpia anyós mérges arczokkal tartotta a vöm uramnak s a férjnek azokat a Kukliné-féle predica-tiókat.

Ismételjük, hogy tele volt a szinkör.

Hogyne, premier volt s olyan pikáns ezime van ennek a vigjátéknak.

Persze, csütörtökön is telve lesz a szinkör. Hiába!

(K. R.)

A Vándormadár bemutatója. A budai arenában holnapután, szerdán lesz a *Vándormadár* premiére. Szerzője *Frém* József, e vigjátékával nyerte meg Kolozsvárott a Bölöny-féle díjat. A darabnak a Kolozsvári színpadon is nagy sikere volt, s legközelebb Nagyváradon is színre kerül.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: Neidegg, fordította: Szirtes.

IV.

Steinfeldner kihuzta a papírost zsebéből és főnöke elé tartotta: — A bányamunka csak kis időre van megakadályozva; de két ember meghalt, nyolcz megsebesült; minden lat-szat oda mutat, hogy a szerencsétlenség a munkások vigyázatlanságából eredt. — Bármit legyen is, Károly nem fog már most engedni, míg ama javítások meg nem lesznek, melyeket már régen sürget.

Starkenbach elolvasta a sürgőnyt, összehajította a papírost és íróasztalának fiókjába tette: — Ezt úgy fogom betartani, amint nekem tetszik.

— felelte szárazon. Miután a pénz az én zsebemből kerül, egyedül én fogom meghatározni, hogy mire fordítsák.

— Ha pedig nagyobb szerencsétlenség történik, a kárt is te fogod szenvedni: bányagés, munkaszünet . . . Az nagy lyukat vág az erszényen! A hátrahagyottakat is segíteni kell . . . Mindezt meg kell gondolni. — De mit tegyek most? Mit írjak Károlynak?

— Meg kell vizsgálni, mennyiben hibások a munkások? Azután pedig jöjjön el fiad maga és terjessze elő a szükséges javítások tervezetét személyesen.

Steinfeldner gúnyosan nevetett:

— Parancsodra. Meg fogsz engedni, ha legalázatosabban emlékeztetlek reá, hogy már régen beajuttotta neked a javítások tervezetét, melyek már évek óta megvannak a főhercegi bányákban és a tiedben is igen szükségesek volnának.

— Be ám! De elállt a szemem, szám, a szemem káprázott, a hátam borsódzott tőle! Aztán még maga mondja, hogy mindezen rendszabályok és a tenger sok pénz nem nyujtanak föltétlen biztonságot a fenyegető csapások ellenében.

— Mindenesetre apad a veszély.

— Te könnyen beszélsz, te csak összeadod és elkönyveled az összegeket és nincs gondod reá, hogy honnan veszem elő, — felelt Starkenbach dühösen. — De éppen most drága a pénz. Az átkozott malomipar is csehül áll. Azt az ostoba amerikai valósággal kár volt ünnepelem, mert az amerikai börze tönkreteszi kereskedelmünket, megszünteti kivitelünket. Ha nem volnának a szénbányák, ugyancsak össze kellene huznom a bagariát.

— Mivel azonban bírod a szénbányákat, saját érdekedben áll, hogy értékesítsd azokat.

— Majd gondoskodom róla. Hanem merő emberbarátságából nem fogok megszámlálhatatlan ezreket elkísérletezni. Nem akarok mást megrövidíteni, de biztosan akarok hallani és nem fogok vaktában változásokat tenni.

— Jó. Volna azonban más alázatos kérdés is. Mit tartsz ama szerencsétlenek családjairól?

— A bánya igazgatója fizessen ki mindenkinek özvegyének husz forintot.

— Egy strassburgi pastétom árát — jó. Mégis szeretném tudni, mennyit adott volna Dobrovin előbbi ura hasonló esetben?

— Haszontalan, együgyű töprenkedés! Tört ki Starkenbach dühösen. — Pazarlónak soha sincs pénze, tehát alamizsnát nem is adhatott volna. De minek is beszélsz róla?

— Mert sajnálom.

— Úgy — hát segítsd őt; módodban áll . . . jó fizetésed van.

— Néhányszor meg akartam tenni, de szépen megjártam . . . most nem is tudok róla semmit. Azonfelül a pénznek szárnya van az én kezemben . . . nagyon sok szép dolog volt a világon: bor, asszony, ének — választott Steinfeldner könnyelműen félkaczagva s fölemelkedett. — Tehát mindössze ezt írjam a bánya-igazgatónak? Egyéb parancsod nincs?

— Nincs. Délután két órakor jöjj el ismét.

— Ez a ficzkó kezd szemtelen lenni! — mormogá Starkenbach, midőn titkára távozott, — Isten ments' a régi pajtástól!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Az új aradi püspök.

Budapest, május 15. (Saját tud. táv.) Goldis József ma kijelentette egy újságíró előtt, hogy a román papok fizetésének állami kiegészítésére fog törekedni. Hiszi, hogy a rendkívüli kongresszuson a többség a karánsebesi határozattal szemben el is fogja fogadni az állami segílyt, mert hisz az egyház érdeke, hogy az erdélyi, aradi, bihari szegény papok sze-

gényiségén segítve legyen. A karánsebesi püspökségben a legkevesebb pap szorul rá az államsegélyre.

Egyház és állam között ne kerestessenek ellentétek — ugymond Goldis —, inkább megelőztessék a vezetők bölcseségével minden akadály s bizik az Istenben, hogy a bölcsék érvényesülni fognak.

Kautz visszalépése.

Budapest, május 15. (Saj. tud. táv.) Azon hirt, mintha Kautz Gyula, az osztrák-magyar bank kormányzója állásától visszalépne, a *Pester Lloyd* határozottan megczáfolja.

Bartók a király előtt.

Budapest, május 15. (Saj. tud. táv.) Bartók erdélyi ev. ref. superintendens a mai általános kihallgatások előtt a király kezébe az esküt letelte.

Spanyol dolgok.

Madrid, május 15. A községi választások egész Spanyolországban nyugodtan mentek végbe. Valladolidban a diákok és a katonai iskola növendékei kibékültek.

Madrid, május 15. Villaverde pénzügyminiszter elrendelte, hogy a spanyol külföldi adósságnak külföldiek kezében lévő címletei ezentul nem jegyzendők be a spanyol pénzügyigazgatás londoni, párisi és berlini képviselősegeinél jegyzés céljából. Pénzügyi körök véleménye szerint ennek a rendeletnek az a célja, hogy megakadályozza, hogy a spanyolok eladják címleteiket a külföldieknek, mert az 1898 április 14-iki törvény alapján csak ezek követelhetik a külföldi adósság kamatait aranyban. (Magy. Táv. Iroda.)

Kuba.

New-York, május 14. A »New-York Herald«-nak egy washingtoni távirata szerint nagyon fontos ok van arra a föltevésre, hogy a hatóságok nincsenek megelégedve a kubai helyzettel. A kormányzat nem akar a kubaiaknak tovább is hadiszervezetet engedélyezni, sőt intézkedéseket tesz a kubai hadsereg feloszlására és lefegyverzésére. Hogy a kubaiak legyvert és lövészeket gyűjtenek, abban bizonyos körök előkészületeket látnak fegyveres fölkelésre, a melyet arra az esetre terveznek, ha az Egyesült-Államok nem teljesítenék a kubaiak minden kívánságát. Havannai táviratok szerint az amerikai katonai hatóságokat bosszantja Gomez magatartása. A helyzet olyan feszült, hogy nemsokára kenyértörésre kerülhet a dolog. (Magy. Táv. Ir.)

A Dreyfus-ügy.

Páris, május 15. A »Figaro« birálat alá veszi Bertillon szakértői véleményét és azt kérdezi, hogy miért nem tartóztatták le Dreyfus Mathieut is, a kit Bertillon Dreyfus Alfréd büntársának mondott. Panizzardi táviratáról azt mondja a »Figaro« hogy Henry eltüntette a távirat helyes szövegét és Du Paty de Clam-mal egyetértve helytelen szöveget csempészett bele az iratcsomóba. (Magy. Táv. Ir.)

Egy francia hajó vizrebocsátása.

Páris, május 15. A »Figaro« értesülése szerint Loubet elnök nem megy Toulonba, a »Jeanne d'Arc« junius 8-án leendő vizrebocsátására, hanem csak Lockroy tengerészeti miniszter fog részt venni az ünnepségben. (Magy. Táv. Iroda.)

A lemergi katolikus gyűlés.

Lemberg, május 15. A katolikusgyűlés impozáns volt. Körülbelül 10.000 ember, az egyházi egyesületek, testületek, és katolikus munkásegysületek ünnepiesen fölvonultak a kiállítási terület zene-csarnokába, amelyből azonban igen sokan kirekedtek. A vasárnapi munkaszünetre vonatkozó határozati javaslatokat mind elfogadták. A szociáldemokraták be akartak jutni a terembe, hogy a gyűlést közbeszólásokkal megzavarják. A gyűléstermen kívül 14 rendbontót letartóztattak és az őrségre vitték; ahol nagy néptömeg csődült össze és olyan fenyegető magatartást kezdett tanúsítani, hogy egy zászlóalj gyalogságot kellett odahívni. A rendzavarókat öt kivételével szabadon bocsátották. (Magy. Táv. Iroda.)

Kína.

London, május 15. A »Times« azt írja, hogy Oroszországnak Kínába tamsztott legutóbbi követelése arra irányul, hogy az angol-orosz egyezmény célját, vagyis a konfliktusok elkerülését meghiúsítsa. A kínai angol kereskedelem Anglia hatalmán és tekintélyén alapszik, a melyet Oroszország eljárása komoly veszedelemmel fenyeget. (Magy. Táv. Ir.)

A bolgár trónörökös nevenapja.

Szófia, május 15. Boris trónörökös herceg nevenapja alkalmából ma Te Deum volt a székesegyházban. Ferdinánd fejedelem, a ki tegnap érkezett ide vissza a riloi kolostorból, gyöngékedése miatt nem jelent meg az Isten-tiszteleten, ellenben ott voltak az összes miniszterek és méltóságok valamint az orsz. diplomáciai ügyvivő. (Magyar távirati Iroda.)

KÖZGAZDASÁG.

Sorsolás. A m. kir. nyeremény-kölcson sorsjegyeinek 86-ik kisorsolása ma történt meg a lottó igazgatóság helyiségében, Zarka Miklós min. tanácsos elnöke alatt.

Kihúzták a következő 52 sorozatszámot: 501, 206, 961, 439, 553, 4022, 5497, 574, 1662, 2836, 1145, 4099, 4211, 4168, 3230, 2504, 4188, 3815, 2368, 468, 2862, 1984, 5439, 5892, 4224, 1466, 386, 4910, 3917, 2161, 3785, 4476, 2937, 2720, 1424, 3933, 3209, 1279, 5300, 1464, 1558, 5197, 4968, 1204, 4223, 4477, 2012, 4197, 1106, 2494, 2499 és 3019. Ezekből nyertek. A *főnyereményt* 120.000 forinttal sorozat sz. 2862 nyerő sz. 49. 12.000 forintot nyert: 3019—19 5000 frtot nyert: 2499—17. 1000—1000 frtot nyertek: 1558—20, 3917—31, 4223—50, 5892—36, 500—500 frtot nyertek: 2720—9, 4477—19, 5300—17, 1984—18, 4224—8, 4099—16, 3209—4, 3209—36, 4211—24, 3230—17, 1662—41, 2862—26, 5892—3, 2937—30, 4022—32, 286—28, 553—19, 4223—44. A fenti 52 sorozatban foglalt többi számok egyenkint 156 frtot nyertek.

Reich Jenő és Táras

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. május 15-én.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	119.60
Magyar koronajáradék	—	—	—	97.20
Magyar vasuti kölcson aranyban 4 ¹ / ₂ %	—	—	—	121.—
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 ¹ / ₂ %	—	—	—	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	56.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	100.20
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	—	—	—	96.75
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcson	—	—	—	164.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	—	—	—	138.25
Osztrák járadék papírban	—	—	—	100.75

Osztrák járadék ezüstben	100.20
Osztrák járadék aranyban	120.—
Osztrák korona járadék	100.25
Osztrák államsorsjegyek	139.50
Osztrák magyar bankrészvény	920.—
Magyar hitelbankrészvény	388.50
Osztrák hitelintézeti részvény	359.50
Párisi vista	361.60
20 frankos arany (Napoleond'or)	955.—
Németbirodalmi márka	589.22
London vista	120.50
20 márkás arany	11.78

NAGYVÁRADI SZINKOR.

Évadbérlet 14. szám. Kisbérlet 14. szám.
Páros. Páros.

Ma kedden, 1899. május 16-án

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

TROBADOUR

Nagy opera 4 felvonásban. Irta: Camerano Salvatore.
Zenéjét: Verdi. (Rendező: Follinus Aurél.)

1. szakasz: »A párbaj.« 2. szakasz: »A cigánynő.«
3. szakasz: »A cigánynő fia.« 4. szakasz: »A büntény.«

Helyárak: Alsó pátholy 4 forint, felső pátholy 3 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint, IX—XI sorig 80 krajczár. Zártzék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet, I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. Földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap szerdán, 1899. május 17-én

Cornevillei harangok.

Regényes operette 3 felvonásban. Zenéjét írta:
Planquette Róbert.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Richter-jele Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ézen hírneves házi-szer ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsolésként alkalmazatik közvényűnél, eszűnél, tagszagatásnál és meghűléseknel és az orvosok által bedörzsolésekre is mindig egyaránt rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyákorla Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányoznia. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegekben árban minden gyógyszertárban, készletben van. Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisbörteket utaztat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget "Horgony" védjegy és Richter créggye-zeis nélkül mint nem valódit utasítsa vissza. RICHTER F. AD. és társai, RUDOLSTADT.

Uj fogorvosi műterem!

Dr. Bartha Dezső egyetem. orvostudor fogorvos

Olaszi, Apáca-utca sarkán (Hillinger-házban).

Foghuzás teljes érzéstelenítéssel esetleg **altatással Fogtömés** (plombálás) **arany, platinnal, zománczczal, gránittal** és **czementtel**.

Fogtisztítás vegyszerek nélkül.

Teljes és részleges **fogsorok** csakis valódi amerikai fogakból, arany lemezekben, vagy teljesen lemez nélkül (hid munka).

Fogsorok kautschuk lemezekben.

Arany egész koronák és gyök-fogak.

Különösen figyelemre méltó!

Már használt, de **rágásra alkalmatlan** vagy **törött fogsorokat átalakítok**, hogy azok **rágásra teljesen alkalmasak** legyenek.

Ő cs. és apost. kir. Felsőégének legfelső elhatározása folytán.

A közös katonai jótékony czélokra szánt

XX. cs. kir. államsorsjáték.

Ezen — egyetlen egy Osztrák birodalomban törvénytörőleg engedélyezett — pénzsorsjáték 12.728 nyerceményt tartalmaz készpénzben, 403.160 korona végösszegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyercemények kifizetéséért a cs. és kir. lottójövedék kezelskedik.

A húzás visszavonhatatlanul 1899. évi június hó 15-én történik.

Egy sorsjegyek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. és kir. államsorsjátékok osztályánál I. ker. Riemer-utca 7. szám alatt, lottójövedékekben, dohány-tözsdeklben, adó-, posta-, távirat- és vasúti hivataloknál, váltó-üzletekben stb. kaphatók. Játéktekerc sorsjegyek részere ingyen adatkak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek át.

A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátéki osztályából.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.					Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.					Püspök-Ladány—Debreczen—Ermihályfalva.										
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.			
Kolozsvár	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest	ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	P.-Ladány	ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05		
B.-Hunyad	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykátá	»	10 20	3 00	7 54	10 16	Debreczen	»	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20		
Csucsá	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok	»	11 19	3 56	9 27	11 31	Ermihályfalva	érk.	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47		
Bucsa	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány	»	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.							
Brátka	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd	»	—	—	12 07	2 12	5 17		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.		
Rév	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp	»	1 17	7 48	12 24	2 27	5 38	Ermihályfalva	ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15	
Élesd	1 48	7 59	10 25	9 49	6 42	M.-Ujfalva	»	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debreczen	»	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01	
Mező-Telegd	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd	»	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány	érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48	
F.-Vásárhely	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes	»	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértess—Debreczen—Nagy-Léta							
Várad-Velenceze	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors	»	—	—	1 28	3 25	6 56		V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.		
Nagyvárad	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki	»	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen	i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05	
Nagyvárad	ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	Nagyvárad	érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Sáránd	»	9 28	5 06	Vértess ind.	—	—	
Püspöki	»	—	8 51	11 42	11 14	Nagyvárad	ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	H.-Bagos	»	9 41	5 17	M.-Pályi	»	5 47	1 30
Bors	»	—	11 50	11 22	2 48	Nagyvárad	»	2 24	—	2 30	4 05	12 29	H.-Pályi	»	10 05	5 41	H.-Pályi	»	6 03	1 48
Mező-keresztes	»	—	12 03	11 37	3 20	V.-Velenceze	»	—	—	2 41	4 16	12 44	M.-Pályi	»	10 20	5 55	H.-Bagos	»	6 18	2 05
Mező-Peterd	»	—	12 15	11 50	3 38	F.-Vásárhely	»	—	—	2 41	4 16	12 44	N.-Léta-	»	—	—	Sáránd	»	6 40	2 29
B.-Ujfalva	»	3 18	9 23	12 29	12 05	M.-Telegd	»	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15	Vértess	érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13	
Sáp	»	3 33	9 38	12 47	12 25	Élesd	»	3 04	7 28	3 21	4 56	1 43	Sarand—Derecske, Derecske—Sarand.							
Báránd	»	—	—	1 01	12 41	Rév	»	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Sáránd	ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49	
P.-Ladány	»	4 03	10 06	1 34	1 19	Brátka	»	—	—	4 06	5 43	2 57	Derecske	ér.	9 57	5 35	Sáránd	érk.	6 20	2 09
Szolnok	»	5 39	11 44	3 35	3 37	Bucsa	»	—	—	4 27	6 04	3 20								
Nagy-K	»	6 34	12 41	4 45	5 07	Csucsá	»	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00								
Budapest	érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	B.-Hunyad	»	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55								
						Kolozsvár	érk.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04								